

Bankbelasting?

De gekozen oplossingen voor de Lehman-crisis in de VS zullen er toe leiden dat burgers in de VS en Europa gedurende lange tijd veroordeeld worden tot de positie van schuldslaaf van het bankwezen. Ook de hulp aan Griekenland kan, indien de grote banken hun maatschappelijke verantwoordelijkheid niet nemen, dat effect krijgen. Wat het einde leek te worden van het financiële stelsel van de westerse wereld lijkt dan op een geslaagde machtsgreep van de grote banken.

In de VS werd ten behoeve van de "too big to fail" banken een hulpprogramma (TARP) opgezet dat er samen met de extra overheidsuitgaven en de monetaire verruiming (QE1 en QE2) voor zorgde dat de schulden van de VS thans niet meer op een normale wijze zijn af te betalen. Het zal moeilijk te vermijden zijn dat de Amerikaanse burger langdurig het kind van de rekening gaat worden.

In Europa verloopt het proces in fasen. De Lehman-crisis bracht in eerste instantie een aantal (te) grote banken in solvabiliteitsproblemen. De oplossing werd gezocht in garanties van en leningen door overheden. Daarmee werd een zware wissel getrokken op de financiële weerstand van een aantal staten. Financieel gezonde landen werden door de offers die men meende te moeten brengen aan de roekeloos met derivaten gokkende bankensector gedegradeerd tot minimumlijders. De echt zwakke landen die al langer boven hun stand leefden (of, zoals Ierland, een te grote financiële sector hadden) kregen mede door de op de crisis volgende economische terugval onoverkomelijke schuldproblemen. Die schulden zijn nu de lonten in de bom onder de Europese Monetaire Unie.

De al jaren hopeloze economische positie van Griekenland kan voor grote banken onmogelijk een geheim zijn geweest toen ze het land niet te verantwoorden maar wel zeer profijtelijke leningen gaven. Hoewel de werkelijke schuldpositie door de bank Goldman Sachs op verzoek van de Grieken op listige wijze werd verhuuld toen het land de Euro wilde invoeren en aan de toetredingscriteria moest voldoen, is dat geen excuus. Men kende immers ook zelf het klappen van de zweep! Los daarvan hadden die banken ook kunnen kijken naar een aantal feiten. De betalingsbalans van Griekenland was chronisch negatief, de arbeidsproductiviteit was er laag, de nationale sport was belastingontduiking, de effectieve pensioengerechtigde leeftijd was 50 jaar, de demografische structuur duidde op vergrijzing en de sociale voorzieningen waren uitdagend riant.

Dat er van banken een "vrijwillige medewerking" wordt gevraagd als het gaat om een sanering van de Griekse schulden is, hoewel dat bonus-technisch misschien onaangenaam is, goed te begrijpen. Bij een invulling van het begrip "medewerking" moet vooral worden gedacht aan verlenging van de looptijd van leningen tegen coulante voorwaarden en/of afschrijvingen van een deel van de leningen.

Als in een vroeger stadium minder gemakkelijk (dus niet veel te goedkoop) leningen aan Griekenland zouden zijn gegeven dan was er geen onhoudbare schuldpositie opgebouwd zoals nu het geval is. De markt zou dan voor discipline hebben gezorgd.

Nu vinden velen, opgejaagd door een hitsige Angelsaksische pers, dat het land met krediet van de EU en het IMF onder strenge voorwaarden moet worden geholpen. Alleen al de geëiste "versoberingen" zullen het land, dat een zeer hoge werkloosheid kent, in een neerwaartse spiraal doen terechtkomen. De door velen geëiste verkoop (privatisering) van Griekse nationale eigendommen zal grond en productiemiddelen in handen van buitenlandse investeerders brengen en de Griekse "verdien-capaciteit" verder aantasten. Dit is een vorm van economisch "landjepik" die behalve ineffectief ook onfatsoenlijk is. Gegeven dit scenario is een herhaling van de hulpvraag en/of een nationaal faillissement in de nabije toekomst te verwachten.

De nieuwe door de EMU en het IMF te verstrekken leningen zorgen ondertussen wel voor een verschuiving van de problemen in Europa. Burgers van landen met een tot op heden verantwoord begrotingsbeleid moeten de last van een extra tekort via fiscale maatregelen of bezuinigingen opbrengen. De grote Europese banken daarentegen krijgen, als ze niet "vrijwillig meewerken aan een oplossing" hun slechte leningen terugbetaald. De verkopers van Credit Default Swaps die op slechte leningen waren afgegeven kunnen bovendien de opbrengsten daarvan definitief in de zak steken.

Een naar de toekomst doorrollen van het Griekse probleem, zoals nu gebeurt, zal de aandacht snel in de richting van andere zwakke broeders van de EMU verschuiven. Vooral banken die niet onder de jurisdictie van een EMU-land vallen (en dus niet "vrijwillig" hoeven "meewerken") zullen het vuurtje snel aanwakkeren via de handel in CD Swaps aan door de pers bang gemaakte beleggers. Aan het einde van de rit, zo is een calculatie van de Euro-pessimisten, zijn de overheidsbudgetten van de wel gezonde EMU-staten zozeer aangetast dat ook daar de financiële weerstand is verdwenen en een ineenstorting van de Euro kan volgen.

De Euro lijkt tot nu toe niet ernstig te lijden onder de voortdurende aanvallen van de "Euro-antagonisten" uit de Angelsaksische financiële wereld; de koers is het afgelopen jaar (ten opzichte van de dollar) zelfs stevig opgelopen. Hiervoor zijn wel enkele redenen te geven.

- De Europese samenwerking t.a.v. de Euro is sinds juni 2010 verstevigd en geïntensiveerd. Niet alleen werden enkele hindernissen op de weg naar een politieke unie genomen, ook werden er adequate monetaire buffers gecreëerd.
- Wrevel over de Amerikaanse Quantitative Easing en schulden hebben de BRIC-landen en vooral China er toe gebracht de Euro, uit welbegrepen eigenbelang, effectief te gaan steunen.
- De in de afgelopen weken tot uiting gekomen bereidheid de tot nu toe heilig verklaarde "private investors" een eigen verantwoordelijkheid te geven (in de vorm van een "vrijwillige" bijdrage aan oplossingen van de bestaande schuldproblemen) maakt het voor Europese financiële partijen minder vrijblijvend mee te doen met Angelsaksische aanvallen met derivaten op Eurolanden.
- De verwachte introductie van Eurobonds zal onder andere tot reglementering van de uitgifte van schulden door Eurolanden leiden. Daarnaast biedt de introductie van Eurobonds een mogelijkheid de schulden van perifere Eurolanden te herstructureren.

De Griekse schuldcrisis is gevaarlijk, niet omdat de omvang ervan te groot is voor de EMU, maar omdat er voor speculanten mogelijkheden zijn het spelletje te herhalen in andere tekortlanden. Aan het voorkómen daarvan wordt toenemend doeltreffend gewerkt.

De Amerikaanse schuldcrisis is gevaarlijk vanwege zijn omvang en de positie van de grote banken in het Amerikaanse systeem. De Amerikaanse burger en zijn verre nazaten dreigen te worden opgescheept met enorme schulden die ooit (als er geen hyperinflatie, oorlog, nationaal faillissement of een mix daarvan volgt) via belastingen moeten worden terugbetaald aan de grote banken en de particuliere instelling die als "FED" bekend is.